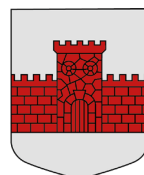

Riktlinjer för små avloppsanordningar i Bodens kommun

Antagen av miljö- och byggnämnden 2022-02-08 § 7

**BODENS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	4
Strategiska dokument	4
Prövning av små avlopp	4
Anmälnings- eller tillståndsplikt	4
Inför en ansökningsprocess	5
Bedömning av skyddsnivåer	5
Hög skyddsnivå ska gälla i följande områden:	6
Krav vid normal- respektive hög skyddsnivå	6
Undantag från krav på rening av kväve	8
Riktlinjer för bedömning vid prövning av små avloppsanordningar	8
Avloppsanordning med WC	8
Avloppsanordningar för BDT-vatten	9
Dimensionering	9
Utsläppspunkt	9
Slutna tankar	9
Avloppsanordningar med omfattande skötsel	9
Avloppsanordningar med ny reningsteknik	10
Tillsyn av små avlopp	10
Riktlinjer vid tillsyn av små avloppsanordningar	10
Bedömningsgrunder för befintliga avloppsanordningar	10
Handläggning	11
Ansöka om tillstånd i efterhand	12
Kommunalt avlopp och gemensamhetsanläggningar	12
Kommunalt avlopp	12
Gemensamhetsanläggningar	13
Lagstiftning och miljömål	13
Miljöbalken (1998:808)	13
Tillämpning och förklaring av lagtext	13
Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten	14
Miljömål	14
Nationella	14
Lokala miljömål	14
EU:s ramdirektiv för vatten	15
Utökad information om små avloppsanordningar	15

Inledning

Utsläpp av avloppsvatten från bristfälliga avloppsanordningar kan ge upphov till negativa miljö- och hälsoeffekter som till exempel förorening av dricksvattentäkter, badplatser samt övergödning av vattendrag. Avloppsvatten är ett samlingsbegrepp för olika sorters förorenat vatten. Spillvatten från hushåll är en typ av avloppsvatten som innehåller bland annat bakterier och näringsämnen. Avloppsvatten som släpps ut till mark eller vatten är enligt miljöbalken en miljöfarlig verksamhet och ska avledas och renas eller tas omhand så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer i enlighet med miljöbalken 9 kap 7 §.

Med avloppsanordning avses en anordning som renar avloppsvatten från hushåll innan utsläpp. Små avloppsanordningar är enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten, en avloppsanordning för behandling av hushållspillvatten från enstaka hushåll och från gemensamhetsanläggningar dimensionerade för upp till 25 personekvivalenter (pe). Havs- och vattenmyndigheten har även ansvaret för tillsynsvägledning för små avloppsanordningar, anser att allmänna råden kan användas för avloppsanordningar dimensionerade för upp till 200 pe. Dessa riktlinjer bör därför tillämpas vid tillsyn och prövning av avloppsanordningar dimensionerade för upp till 200 pe.

Kommunen har tillsynsansvar över miljöfarliga verksamheter och alla som har små avloppsanordningar kan därför omfattas av tillsyn. Enligt kommunens slamtömningsregister finns i dagsläget cirka 1900 fastigheter med små avloppsanordningar i Bodens kommun. Genomförda avloppsinventeringar har visat att det dessutom finns ett antal fastigheter med avloppsanordningar som inte töms eller inte går att tömma och därmed inte finns med i registret, varför det totala antalet avloppsanordningar är fler än 1900.

Miljö- och byggnämnden utgår från Miljöbalken (1998:808) samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållspillvatten. I dessa allmänna råd ställs krav på anordningens funktion för att förhindra spridning av smitta och uppmärksamhet riktas mot miljö och kretslopp.

Erfarenhet från tillsyn har visat att ca 70 % av avloppsanordningarna var bristfälliga. Det är därför viktigt att samtliga avloppsanordningar i kommunen inventeras och att åtgärder för att minska utsläppen genomförs.

För att uppfylla de nationella miljömålen, exempelvis *Ingen övergödning* och *Grundvatten av god kvalitet* anser miljö- och byggnämnden att det är viktigt att tillsynen av små avloppsanordningar i Bodens kommun prioriteras.

Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att säkerställa enhetlig och rättssäker bedömning vid prövning och tillsyn av små avloppsanordningar. Riktlinjerna ska även säkerställa att små avloppsanordningar uppfyller höga men rimliga krav på miljöskydd, hälsoskydd, resurshushållning och säker funktion. Riktlinjerna ska fungera som en vägledning för myndigheten vid handläggning.

Riktlinjerna utgör en utgångspunkt för prövning och beskriver hur nämnden tillämpar den lagstiftning och vägledning som finns gällande små avlopp. En bedömning av vilka krav som är motiverat att ställa görs i varje enskilt fall. Om ny lagstiftning tillkommer eller lagstiftningen uppdateras kan dessa riktlinjer behöva revideras.

Strategiska dokument

De strategiska dokument som styr arbetet med handläggning av små avloppsanordningar i Bodens kommun och framtagande av dessa riktlinjer utgörs av:

Nationella

- Miljöbalken (1998:808) med tillhörande förordningar
- EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG)
- Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten
- Naturvårdsverket – Små avlopp. Handbok till allmänna råd, 2008:3

Lokala

- Bodens kommuns VA-plan
- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön för Bodens kommun (25 FS 2010:37)
- Avfallsplan (2008)
- Bodens kommuns renhållningsföreskrifter (2019-01-01)
- Lokala miljömål för Bodens kommun (2017-02-20 § 7)
- Skydds-föreskrifter för vattentäkter i Bodens kommun
- Vattenskyddsområde med tillhörande skydds-föreskrifter för Kusöns grundvattentäkt i Bodens kommun (2010-11-29)

Prövning av små avlopp

Anmälnings- eller tillståndsplikt

För att inrätta en avloppsanordning med ansluten vattentoalett krävs tillstånd från miljö- och byggnämnden. Tillståndsärendet påbörjas efter att en ansökningshandling inkommit till nämnden. Anläggande av avloppsanordning med ansluten vattentoalett får inte påbörjas innan miljö- och byggnämnden har fattat beslut om tillstånd. Särskilda regler för tillståndsplikt finns i lokala hälsoskydds-föreskrifter samt i skydds-föreskrifter för vattenskyddsområden.

För att inrätta en avloppsanordning för BDT-vatten (Bad-, Disk- och Tvättvatten) samt vid ändring av en avloppsanordning som medför en väsentlig ändring av avloppsvattnets mängd eller sammansättning ska en anmälan göras till nämnden. Inrättandet eller ändringen får påbörjas tidigast 6 veckor efter att anmälan gjorts.

Avgift vid prövning av avloppsanordningar

I samband med prövning av ett ansöknings/anmälningsärende för inrättande av avloppsanordning tar miljö- och byggnämnden ut en handläggningsavgift. Avgift för handläggning av ansökan/anmälan tas ut i enlighet med taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken beslutad i kommunfullmäktige.

Inför en ansökningsprocess

En fastighetsägare som planerar att anlägga en ny avloppsanordning är alltid välkommen att kontakta miljö- och byggenheten för stöd i frågor om tillvägagångssätt och diskutera olika typer av avloppsanordningar. Myndigheten är dock begränsad i sin rådgivning och kan inte ge förslag på vilken anläggning sökande ska välja eller vilken placering som är mest lämplig. Myndighetens uppgift är att granska ansökan och ge råd och vägledning.

Bedömning av skyddsnivåer

Vid prövning av avloppsärenden ska nämnden bedöma vilken skyddsnivå som gäller för den aktuella fastigheten eller platsen. Ett områdes känslighet för avloppsutsläpp delas in i två nivåer; normal respektive hög skyddsnivå för hälsoskydd och miljöskydd. Skyddsnivån för hälsoskydd syftar till att minska utsläppen av smittämnen. Miljöskyddet syftar till att minska utsläpp av näringsämnen. Kan utsläpp av avloppsvatten medföra en risk för påverkan av smitt- och/eller näringsämnen bör hög skyddsnivå tillämpas.

Vid bedömning av skyddsnivå ska både förhållandena i det aktuella fallet och i det aktuella området tas i beaktande.

Skyddsnivån avgör därför vilken typ av avloppsanordning som krävs i det enskilda fallet vid nyanläggning. Grundkravet är att en avloppsanordning ska klara normal skyddsnivå. En befintlig avloppsanordning som fungerar enligt gällande beslut behöver inte uppgraderas för att uppnå funktionskraven för hög skyddsnivå. Krav på hög skyddsnivå ställs endast vid nyanläggning av avloppsanordningar.

Om ett eller flera av nedanstående kriterier uppfylls bör hög skyddsnivå gälla:

1. Utsläppet från anordningar av aktuell typ kan befaras ha negativ inverkan på det skyddade intresset i ett område som enligt 3 kap. 2 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön är upptaget i registret över skyddade områden.
2. Andra yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten än sådana som avses i 1, finns inom anordningens påverkansområde och anordningen kan befaras bidra till olägenheter vad beträffar tillgången till vatten eller vattnets kvalitet i dessa täkter, såsom dricksvatten till djur.
3. Skyddsintresset för områden som är skyddade enligt 7 kap. MB medför ett behov av särskilda försiktighetsmått.

-
4. Utsläpp av renat avloppsvatten sker direkt, utan föregående fördröjning i exempelvis dike, till känsligt ytvatten, t.ex. nära badplats.
 5. Den sammanlagda belastningen i området är eller riskerar att bli, hög på grund av antalet utsläppskällor; exempelvis inom s.k. omvandlingsområden där fritidsbebyggelse har omvandlats till permanentbostäder och där detta kan medföra successivt försämrade vattenkvalitet eller -kvantitet.
 6. Recipient eller omgivning är känslig av andra skäl.

Hög skyddsnivå ska gälla i följande områden:

Med avseende på hälsoskydd

- Inom grundvattenförekomster.
- Inom kända vattenskyddsområden och planerade vattenskyddsområden.
- Inom samlad bebyggelse, där det finns risk för förorening av enskilda vattentäkter samt dricksvattentäkter för tamdjur.
- Där betande djur vistas i anslutning till utsläppspunkten.
- Inom 100 meter från strandlinjen vid badplatser (vattnets väg).

Med avseende på miljöskydd

- Inom grundvattenförekomster.
- Inom kända vattenskyddsområden och planerade vattenskyddsområden.
- Inom 100 meter från vattendrag som enligt Vattenmyndighetens, Botten-vikens vattendistrikt, inte uppnår god ekologisk status med avseende på näringsämnen och/eller syrgasförhållanden.
- Inom 100 meter från strandlinjen vid Bodensjöarna (Bodträsket, Buddbyträsket, Svartbyträsket) och Vittjärvträsket.

För hög skyddsnivå är det svårt att ange specifika avstånd. Men utgångspunkten är att hög skyddsnivå gäller inom 100 meter från ett vattendrag, recipient eller annat skyddsvärt område som inte uppnår god ekologisk status med avseende på näringsämnen och/eller syrgasförhållanden. I vissa fall kan hög skyddsnivå gälla även längre avstånd än 100 meter. För bedömning av skyddsnivån med avseende på hälsoskydd och miljöskydd sker alltid en sammanvägd bedömning utifrån det enskilda fallet och flera olika faktorer. Gällande hälsoskydd är geologiska och topografiska förhållandet mellan exempelvis dricksvattentäkten och platsen där utsläpp av avloppsvatten sker viktiga faktorer att väga in.

Krav vid normal- respektive hög skyddsnivå

Grundkrav

Enligt miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas omhand på ett sådant sätt att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår, och för det ändamålet ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. Det gäller för allt avloppsvatten som uppstår och alla slags avloppsanordningar.

Nedanstående krav bör alltid gälla för en avloppsanordning oavsett vilken skyddsnivå som relateras till den aktuella platsen.

-
- Dag- och dränvatten leds inte till avloppsanordningen.
 - Avloppsanordningen är, med undantag för eventuell infiltrerande del, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
 - Avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera.
 - Avloppsanordningen är utformad så att underhåll och service underlättas.
 - Avloppsanordningen anläggs på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.
 - Avloppsanordningen åtföljs av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion. Normalt bör uppgifter som framgår av bilaga 3 ingå.
 - Avloppsanordningen är, i den mån det behövs, försedd med larm om det uppstår drift-, eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten har blivit full.
 - Det finns möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare

Miljöskydd

Normal skyddsnivå

Nedanstående krav bör gälla vid normal skyddsnivå med avseende på miljöskydd

- A. Teknik som begränsar användningen av vatten används, t.ex. vattensnåla armaturer.
- B. Fosfatfria tvättmedel och hushållskemikalier används.
- C. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av organiska syreförbrukande ämnen.
- D. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 70 % reduktion av fosfor.
- E. Avloppsanläggningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.
- F. Åtgärder vidtas för att minimera risk för smitta eller annan olägenhet för djur.

Hög skyddsnivå

Utöver vad som anges i A-C, E och F bör nedanstående krav gälla vid hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd

- G. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av fosfor.
- H. Avloppsanläggningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve.

Hälsoskydd

Normal skyddsnivå

Nedanstående krav bör gälla vid normal skyddsnivå med avseende på hälsoskydd

- A. Utsläpp av avloppsvatten medverkar inte till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan utsättas för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.
- B. Den hantering av restprodukter från avloppsanläggningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

Hög skyddsnivå

Utöver vad som anges i A och B bör nedanstående krav gälla vid hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd

- C. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anläggningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anläggningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare minskar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Undantag från krav på rening av kväve

Reduktionskrav för hög skyddsnivå med avseende på kväve bör inte ställas på små avlopp inom kommunen om de kommunala reningsverken i området saknar särskilda krav på kvävereduktion och nitrathalterna i grundvattnet är låga.

Riktlinjer för bedömning vid prövning av små avloppsanordningar

Avloppsanordning med WC

Det finns olika typer av avloppsanordningar på marknaden. Vanligt förekommande är markbaserade avloppsanordningar och minireningsverk.

En markbaserad avloppsanordning består av en slamavskiljande del och ett efterföljande reningssteg. Slamavskiljarens funktion är i huvudsak att avskilja fasta partiklar från avloppsvattnet. I reningssteget (biologiskt och/eller kemiskt reningssteg) reduceras näringsämnen, smittämnen och till viss del organiskt material.

Ett minireningsverk är ett slutet system och fungerar som ett avloppsreningsverk i mindre skala. Den mest vanliga tekniken i ett minireningsverk behandlar avloppsvattnet i tre steg, mekanisk rening, kemisk rening och biologisk rening. Det innebär slamavskiljning, tillsatts av en fällningskemikalie för att reducera fosfor och syresättning för att reducera organiska syreförbrukande ämnen (BOD).

Avloppsanordningar för BDT-vatten

Om urin eller fekalier tas om hand utan utsläpp (t.ex. urinsorterande torrtoalett) kan ett BDT-vatten generellt uppnå normal- respektive hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd med mindre rening än vad som krävs för ett blandat avloppsvatten från WC- och BDT. Den angivna procentuella reduktionen av fosfor och organiska ämnen vid normal och hög skyddsnivå kan dock krävas om det är motiverat av omständigheterna i det enskilda fallet. En avloppsanordning för enbart BDT-vatten ska alltid uppfylla erforderlig skyddsnivå med avseende på hälsoskydd.

Mer information om små avloppsanordningar, tekniklösningar, kostnadsuppskattning samt hur man planerar för en ny avloppsanordning, se www.avloppsguiden.se.

Dimensionering

Enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) bör en avloppsanordning dimensioneras för ett hushåll om minst fem personer och åretruntboende om det inte finns starka skäl mot detta. Den dimensionerande volymen för avloppsvatten från WC- och BDT är 170 liter per person och dygn. För endast BDT-vatten anges 120 liter per person och dygn.

Om miljö- och byggnämnden beslutar att godta en avloppsanordning dimensionerad för mindre än fem personer, bör krav ställas på anmälan vid förändringar som leder till ökad vattenförbrukning samt vid ägarbyte.

Utsläppspunkt

Utsläpp av avloppsvatten bör lokaliseras så att påverkan på recipienten blir minsta möjliga. En utsläppspunkt bör inte placeras så att renat avloppsvatten släpps direkt till yt- eller grundvatten.

Slutna tankar

En sluten tank bör endast användas för omhändertagande av WC-vatten. För att minimera transporter för slamtömning bör endast vakuumtoaletter, dubbelspolande toaletter eller motsvarande användas vid nyanläggning av slutna tankar. Medelspolmängden bör inte överstiga 1 liter. BDT-vatten till sluten tank bör endast tillåtas om det är motiverat med hänsyn till människors hälsa och/eller miljön.

En sluten tank bör alltid vara försedd med ett larm, ett överfyllnadslarm eller nivåalarm. Larmet ger en ljud- eller ljussignal som varnar innan tanken för avloppsvatten blivit full.

Avloppsanordningar med omfattande skötsel

Den som väljer en avloppslösning som kräver en mer omfattande skötsel, som minireningsverk, kemisk fällning eller fosforfilter måste kunna visa dokumentation att anordningen sköts på ett sådant sätt att funktionskraven för anordningen uppfylls. Det kan göras genom att exempelvis teckna ett serviceavtal med leverantör.

Avloppsanordningar med ny reningsteknik

Tekniken för avloppsrening är i ständig utveckling, vilket innebär att nya typer av anordningar kan bli aktuella. Miljö- och byggnämnden ser positivt på att nya tekniker prövas. I samband med tillstånd för anordningar med ny teknik kan krav på provtagningar och tillstånd under begränsad tid ställas.

Sökanden ska kunna visa att förhållandena är sådana att det inte är rimligt att inrätta någon annan avloppsanordning.

Tillsyn av små avlopp

Utsläpp från avloppsanordningar kan ge upphov till negativa miljö- och hälsoeffekter, som till exempel förorening av dricksvatten och övergödning av vattendrag. En stor del av avloppsanordningarna i kommunen är gamla och uppfyller inte dagens krav på rening.

För att säkerställa att små avloppsanordningar har en god funktion och uppfyller gällande krav är det viktigt att genomföra tillsyn av små avloppsanordningar. Det är tillsynsmyndigheten, kommunens uppgift att utföra tillsyn på befintliga avloppsanordningar.

Oftast är tillsynen planerad och initierad av nämnden och påbörjas med inventering med hjälp av information- och enkätutskick till fastighetsägare i berörda områden. Tillsyn av små avloppsanordningar kan även ske i samband med exempelvis klagomål om olägenheter, bygglovs- strandskydds- eller miljö- och hälsoskyddsärenden.

Inventering av små avloppsanordningar i Bodens kommun påbörjades år 2009. Sammanlagt har cirka 1300st. adresser inventerats. Erfarenhet från inventeringar utförda mellan åren 2017 - 2020 har visat att ca 65 % av de adresser som inventeras har en avloppsanordning med behov av inspektion.

Riktlinjer vid tillsyn av små avloppsanordningar

Bedömningsgrunder för befintliga avloppsanordningar

Miljö- och byggnämnden gör alltid en bedömning i det enskilda fallet som omfattar både miljö- och hälsoskydd. Parallellt sker även en sammanvägd bedömning av den totala belastningen av utsläpp till en recipient och/eller omgivning.

Vid bedömning om en avloppsanordning uppfyller miljöbalkens krav vägs flera olika faktorer in, bland annat:

- Uppgifter från diarium
- Uppgifter från enkätsvar
- Avloppsanordningens funktion och teknik
- Avloppsvattnets sammansättning.
- Recipientens känslighet
- Synliga tecken på problem eller olägenhet

Vid bedömning ska hänsyn tas till en bostads potentiella nyttjande och standard. Skillnaden mellan ett enkelt oisolerat hus med sommarvatten och ett hus med full standard med potential för fem personer att vistas i även vintertid, är inte oväsentlig.

Befintliga avloppsanordningar med giltiga beslut ska förväntas klara normal skyddsnivå enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVFMS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten.

Direktutsläpp av avloppsvatten till ytvatten, dike, stenkista eller liknande är inte godtagbart. Undantag kan dock förekomma i det enskilda fallet om omständigheterna kan motivera lägre krav än normal skyddsnivå och att det är uppenbart att utsläppet kan ske utan risk för människors hälsa och/eller miljön.

Handläggning

Efter att tillsyn genomförts och bedömning skett skickas alltid en inspektionsrapport ut till berörd fastighetsägare där denne ges möjlighet att svara på rapporten. Beroende på ärendets utfall kan handläggaren fatta beslut om förbud, föreläggande om åtgärdskrav alternativt föreläggande för fortsatt drift.

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten

I de fall där miljö- och byggnämnden bedömer att en avloppsanordning inte når upp till normal skyddsnivå beslutar handläggaren i regel att utsläpp av avloppsvatten till avloppsanordningen ska förbjudas.

Tidpunkt för när förbud ska träda i kraft bedöms i varje enskilt fall men ges i normalfallet två år från beslutsdatum. Hänsyn ska tas till risken för betydande olägenhet för människors hälsa och miljön.

Ett beslut om förbud kan skickas för inskrivning i fastighetsregistret. Det innebär att förbudet fortfarande är gällande även om fastigheten byter ägare.

Miljö- och byggnämnden kan besluta om att förbud ska förenas med vite.

Föreläggande om åtgärder, föreläggande om fortsatt drift

Om avloppsanordningen har vissa brister kan ett föreläggande om åtgärder fattas.

I de fall en avloppsanordning saknar beslut om tillstånd men bedöms uppfylla normal skyddsnivå och/eller inte bedöms orsaka allvarlig risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön, kan miljö- och byggnämnden fatta beslut om föreläggande för fortsatt drift. Ett eventuellt föreläggande kan vara förenat med villkor.

För avloppsanordningar med ansluten WC och som har tillstånd och bedöms uppfylla den skyddsnivå som gäller på aktuell plats samt för avloppsanordningar med endast BDT-vatten som bedöms som godtagbara kan det räcka med att en inspektionsrapport lämnas ut.

Beslut om avgift

Efter att ärendet har handlagts tar miljö- och byggnämnden ut en avgift för nedlagd tid i ärendet. I avgiften ingår förarbete, restid, inspektion (tillsyn) och handläggning av inspektionsrapport samt handläggning av eventuella beslut. Avgift för handläggning av tillsyn tas ut i enlighet med taxa för prövning och tillsyn enligt miljöbalken beslutad i kommunfullmäktige.

Ansöka om tillstånd i efterhand

Om en avloppsanordning saknar beslut om tillstånd kan fastighetsägaren begära att få avloppsanordningen prövad i efterhand. Ett beslut om tillstånd ger avloppsanordningen en rättskraft mot eventuella framtida klagomål gällande exempelvis lokalisering, teknik och dimensionering av anordningen. För befintliga avloppsanordningar som saknar beslut och inte är äldre än 10 år kan fastighetsägaren ansöka om tillstånd för avloppsanordningen i efterhand.

Att ansöka om tillstånd i efterhand förutsätter att avloppsanordningen och förhållandena på platsen kan bedömas och att miljöbalkens krav är uppfyllda. Innehavaren ska kunna göra samma undersökningar och redovisningar som krävs vid ansökan för ny avloppsanordning och visa att anordningen är inrättad enligt denna redovisning. Det kan bland annat innebära friläggande av delar av anläggningen, provgrop, redovisa resultat från jordprovsanalys, utförandeintyg och/eller inrättande av grundvattenrör.

Om miljö- och byggnämnden bedömer att avloppsanordningen inte uppfyller normal skyddsnivå på grund av exempelvis felaktig dimensionering, dålig lokalisering eller undermålig teknik kan nämnden besluta om förbud att släppa ut avloppsvatten till anordningen. Det ska dock övervägas om det är möjligt och tillräckligt att istället förelägga om förbättringsåtgärder alternativt lämna ett föreläggande för fortsatt drift.

Kommunalt avlopp och gemensamhetsanläggningar

Kommunalt avlopp

I ett befintligt verksamhetsområde kan fastighetsägaren ansöka om att ansluta sig till kommunalt avlopp. Det är fastighetsägaren som står för kostnaden i samband med anslutning. Ansökan om anslutning till kommunalt avlopp lämnas till kommunens VAA-avdelning.

Inom ett nytt verksamhetsområde ska alla bebyggda fastigheter anslutas till det kommunala avloppsnätet. Endast vid speciella skäl kan undantag från anslutning till kommunens avloppsnät medges.

Gemensamhetsanläggningar

En gemensamhetsanläggning är en avloppsanordning som används av två eller flera fastigheter och där det finns ett lantmäteribeslut kring fastigheternas rättigheter och skyldigheter kring den gemensamma anordningen. Fördelar med en gemensam avloppsanordning är att antalet utsläppspunkter minskar. Det kan även innebära bättre funktion och/eller längre livslängd på anordningen och lägre kostnader för den enskilde fastighetsägaren.

Inom samlad bebyggelse där det är svårt att inrätta små avloppsanordningar samt i områden där det finns risk för förorening av dricksvattentäkter bör möjligheten att anlägga gemensamhetsanläggning undersökas.

Lagstiftning och miljömål

Miljöbalken (1998:808)

Miljö- och byggnämnden fattar beslut om avloppsanordningar med stöd av Miljöbalkens 2, 5, 9 och 26 kapitel samt Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Beslut om avgift fattas med stöd av 27 kap. 1 § miljöbalken.

Miljö- och byggnämnden fattar beslut om miljöstraffavgifter med stöd av Förordning (2012:259) om miljöstraffavgifter

Tillämpning och förklaring av lagtext

Miljöbalken är den övergripande miljölagstiftningen som reglerar all verksamhet som påverkar miljön. Kommunen är tillsynsmyndighet och har ansvar över tillsyn av små avloppsanordningar enligt 9 kap miljöbalken (1998:808).

I enlighet med 9 kap miljöbalken (1998:808) räknas utsläpp av avloppsvatten till mark, vattenområde eller grundvatten som en miljöfarlig verksamhet. Avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

I enlighet med 12 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att till vattenområde släppa ut WC-vatten som inte genomgått längre gående rening än slamavskiljning.

Den som bedriver en miljöfarlig verksamhet är verksamhetsutövare, vanligen fastighetsägaren, ansvarar för att avloppsanordningen uppfyller gällande krav och att den inte orsakar olägenhet för människors hälsa eller miljön. Det är upp till verksamhetsutövaren att kunna visa att avloppsanordningen inte orsakar olägenhet för människors hälsa och miljön i enlighet med 2 kap. 1 § miljöbalken (1998:808).

Vid nyanläggning eller vid åtgärder av en befintlig avloppsanordning krävs det tillstånd respektive anmälan till miljö- och byggnämnden i enlighet med 12, 13 §§ Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Tillsynsmyndigheten har enligt 27 kap 1 § miljöbalken (1998:808) rätt att ta ut avgift för den prövning och tillsyn som myndigheten utför.

Tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde på fastigheter för att utföra tillsyn enligt 28 kap 1 § miljöbalken (1998:808).

I miljöbalken finns även bestämmelser kring miljö kvalitetsnormer (MKN) i vattenmiljön, med målet att vattenmiljön ska ha god kemisk och ekologisk status. Utsläpp från små avloppsanordningar får inte bidra till en försämring av statusen eller att målet inte kan uppnås.

Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten

De allmänna råden är en tolkning av gällande lagstiftning och avser tillämpning av vissa lagar och regler. De allmänna råden styr inte mot någon särskild teknik utan ger råd om vilka krav som bör ställas på en avloppsanordnings funktion. Med detta avses att kraven formuleras i termer av vad som ska uppnås, inte exakt hur detta ska ske.

Enligt dessa råd är det upp till tillsynsmyndigheten i respektive kommun att bedöma i vilka områden i kommunen där det bör ställas strängare reningskrav, dvs. hög skyddsnivå. I övriga områden är utgångspunkten att normalkrav ska ställas, dvs. normal skyddsnivå.

Miljömål

Nationella

Av landets 16 nationella miljömål, kan främst följande nämnas som särskilt viktiga vid arbete med små avloppsanordningar;

- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö
- Giftfri miljö
- Bara naturlig försurning

Lokala miljömål

Kommunfullmäktige beslutade 2017-02-20 § 7 om Lokala miljömål för Bodens kommun. De Lokala miljömålen är indelade i fem fokusområden, Klimat, Biologisk mångfald, Vatten, Giftfri miljö och God bebyggd miljö. Inom fokusområdet Vatten finns prioriterade områden så som Ingen övergödning. Bodens kommun har valt att prioritera målet **Minskad övergödning** – *Utsläpp av näringsämnen, framförallt fosfor, ska minska från enskilda avlopp och kommunala avloppsanläggningar.*

Mål 2020

Samtliga kommunala vattentäkter har ett fullgott skydd med tillräckliga skyddszoner.

Kartläggningen av läckaget av näringsämnen från åkrar och skogsmark till Bodensjöarna är gjord. Plan för att minska utsläpp från avlopp till Bodensjöarna och andra vatten är framtagen.

Mål 2025

Restaurering av våtmarker, vattendrag och andra värdefulla vattenmiljöer har påbörjats.

Utsläpp av näringsämnen synkroniseras med Bottenvikens vattendistrikts förvaltningsarbete.

EU:s ramdirektiv för vatten

EU har sedan tidigare beslutat om ett ramdirektiv för vattenpolitik i unionen. Direktivet ställer krav på medlemsstaterna att organisera nationella vattenadministrationer. Administrationen ska utgå från vattnets väg och organiseras i avrinningsdistrikt.

I Sverige finns fem vattenförvaltningar och inom Norrbotten finns tre vattenråd. Vattenmyndigheterna samordnar arbetet i sitt vattendistrikt och de fastställer miljökvalitetsnormer, förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.

För varje vattenmyndighet finns det en särskild vattendelegation med uppgift att fatta beslut inom vattenmyndighetens ansvarsområde. Vattendelegationen fattar beslut om vilka sjöar som inte uppnår god status. Sjöar i Bodens kommun som inte uppnår god ekologisk status enligt vattenmyndigheten är bl.a. Persöfjärden, Kusträsket, Bodensjöarna och Degervattnet enligt Vattenmyndigheten, Bottenvikens Vattendistrikt.

Utökad information om små avloppsanordningar

För mer information om små avloppsanordningar, kostnadsuppskattning, lagar och regler, tekniklösningar, se följande webbsidor:

- www.avloppsguiden.se
- <https://www.havochvatten.se/miljopaverkan-och-atgarder/miljopaverkan/fororeningar-och-farliga-amnen/avlopp.html>